

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Наукова бібліотека РДГУ

*Серія «Електронна бібліотека»
«Класики педагогіки»*

Видатний педагог національного відродження України

*Григорій Григорович Ващенко
(1878–1967)*

Бібліографічний покажчик

Рівне - 2018

В 42
016:37

Видатний педагог національного відродження України (Григорій Григорович Ващенко (1878–1967)) : бібліогр. покажч. / М-во освіти і науки України, Рівнен. держ. гуманіт. ун-т, Наук. б-ка ; уклад.: С. Н. Грипич, О. В. Іванчук, Л. В. Ковальчук. – Рівне : РДГУ, 2018. – 36 с. – (Серія «Електронна бібліотека» – «Класики педагогіки»).

Відповідальний за випуск: **С. Н. Грипич** – доцент,
директор наукової бібліотеки РДГУ.

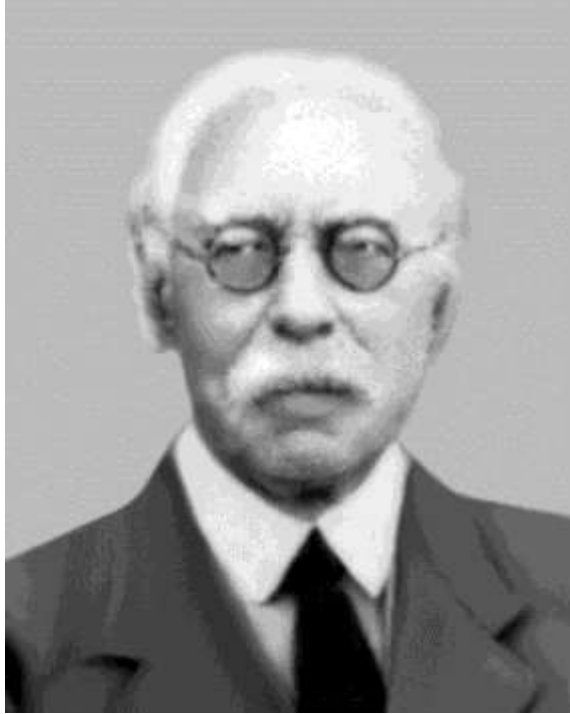
Укладачі: **С. Н. Грипич** – доцент,
директор наукової бібліотеки РДГУ;
О. В. Іванчук – завідувач сектору
наукової бібліотеки РДГУ;
Л. В. Ковальчук – завідувач інформаційно-
бібліографічного відділу
наукової бібліотеки РДГУ.

Комп'ютерний набір: **Ю. М. Оліферчук** – провідний бібліотекар
наукової бібліотеки РДГУ.

Покажчик вміщує бібліографічні описи документальних джерел із фондів наукової бібліотеки Рівненського державного гуманітарного університету, що представлені на віртуальній виставці «**Видатний педагог національного відродження України**» (Григорій Григорович Ващенко (1878–1967)) (<http://library.rshu.edu.ua/index.php/virtualni-vystavki/949-vistavka>).

Рекомендовано до друку методичною радою наукової бібліотеки РДГУ.
(Протокол № 6 від 21.06.2018 р.)

© **Наукова бібліотека РДГУ, 2018 р.**
м. Рівне, вул. Пластова, 31
www.rshu.edu.ua/library
library.rshu@gmail.com

Григорій Григорович Ващенко
(1878–1967)

*«...Виховуючи підростаюче покоління,
педагог бере найактивнішу участь у
творенні майбутнього свого народу...»*

Григорій Ващенко

Передмова

Григорій Григорович Ващенко (1878-1967) – один із творців української освітньо-виховної системи. Народився на Полтавщині, отримав духовну освіту (Духовна Академія у м. Москва). До революції вчителював у різних середніх навчальних закладах України і Росії, більшою мірою – на Полтавщині. Революція в Росії і створення Центральної Ради в Україні надихнули педагога-патріота на активну роботу з підготовки педагогічних кадрів для українського шкільництва – він працює лектором на курсах перепідготовки вчителів у м. Полтава. У 1917 році Г. Ващенко викладав у Полтавському вчительському інституті. З 1918 року – доцент в Українському Полтавському університеті, що згодом став педагогічним, а з 1927 року – професор і керівник кафедри педагогіки в цьому ж навчальному закладі. Тут він написав підручник для студентів-педагогів "Загальні методи навчання" (1928 р.), що став головним твором педагога. У 1933 році Г. Ващенка звинуватили у буржуазному націоналізмі, книгу було вилучено з усіх бібліотек, а його самого звільнили з інституту.

У роки німецької окупації він перебував у м. Полтава, а після війни разом з родиною емігрував до Німеччини у м. Мюнхен (американська окупаційна зона). Там став професором і завідувачем кафедри педагогіки в загальновідомому Українському Вільному Університеті, а згодом – ректором Української Богословської Академії.

Г. Ващенко є творцем української національної педагогіки, яка відповідає духовності українського народу, його історичній місії та потребам державного будівництва України. Цьому передувала кропітка довготривала, понад 30 років, робота з

вивчення історії світових педагогічних систем, зарубіжного та вітчизняного педагогічного досвіду. Результатом стала велика, видана у м. Мюнхен в 4-х частинах, праця (1949 р.), яка й зараз використовується для лекцій з педагогіки в Українському Вільному Університеті. Початком цієї праці став підручник "Загальні методи навчання", до якого були дописані дидактичні роботи: "Система освіти в самостійній Україні", "Система навчання", "Організаційні форми навчання". Далі роботи з проблем виховання: "Виховний ідеал", "Виховна роль мистецтва", "Засади естетичного виховання", "Тіловиховання як засіб виховання волі і характеру".

Глибоко вивчивши історію та педагогічний досвід українського народу, Г. Ващенко запозичив все найкраще і створив у творі "Виховний ідеал" яскравий образ виховного ідеалу української людини. Цей ідеал побудований на двох головних принципах: християнської моралі та української духовності, і спрямований на службу Богові та Україні. Християнська мораль ставить в основу виховання загальнолюдські вартості: закон творення добра і боротьби зі злом, пошук правди і побудова справедливого суспільства, що спирається на закони краси і любові. Українська духовність відображає національні цінності, які виплекані упродовж віків і входять до традицій українського народу. Це все те, що найбільше відповідає психології народу і його призначенню: українська гостинність, замилювання красою, мистецька творчість, схильність до музики, співу і танців, побут українців з його вірністю в коханні тощо. Національні цінності зафіксовані та відображаються у пісенному фонді, у звичаях українського народу, в його мистецтві, у творах кращих українських митців і письменників, у християнській вірі й історичному минулому. Для створення українського виховного

ідеалу, на думку Г. Ващенка, треба відтворити історичне минуле свого народу з його культурними скарбами, а також зачерпнути зі скарбниць інших народів найкраще, те, що відповідає нашій духовності.

Григорія Ващенка називають творцем української національної системи освіти. Він відзначав, що за період більшовицької влади національні риси зазнали великого ушкодження і їх треба відновити. У своїй праці "Проект системи освіти в самостійній Україні" він подає викладки, які пропонує вважати вихідними у справі реальної розбудови національної системи освіти. Її головними елементами Г. Ващенко назвав: ідеалістичне світосприймання, яке виключає більшовизм з його матеріалізмом і атеїзмом; християнську мораль як основу родини і здорового суспільства; високий рівень педагогічних наук; організацію педагогічних досліджень і розбудову дослідних педагогічних станцій та лабораторій; видання педагогічних творів, шкільних підручників й іншої літератури для молоді. Невід'ємною частиною національної системи освіти Г. Ващенко називає родинне виховання, що обумовлює необхідність психологічних і педагогічних знань для батьків.

Наукова бібліотека Рівненського державного гуманітарного університету пропонує користувачам бібліографічний покажчик **«Видатний педагог національного відродження України»** (Григорій Григорович Ващенко (1878–1967)) (серії «Електронна бібліотека» – «Класики педагогіки»).

Він презентує видання, що представлені у фондах наукової бібліотеки РДГУ, серед яких публікації праць Г. Г. Ващенка, література про його життя, діяльність, педагогічну спадщину.

Покажчик містить наступні розділи:

- *Праці Г. Г. Ващенка;*
- *Провідні ідеї Г. Г. Ващенка в сучасній педагогічній практиці;*
- *Г. Г. Ващенко про національне виховання української молоді;*
- *Сторінками життя та творчої діяльності Г. Г. Ващенка;*
- *Інтернет-посилання.*

Для зручного й ефективного користування виданням розроблено покажчик авторів праць, що увійшли до зазначених розділів.

Бібліографічний покажчик рекомендовано науковим працівникам, викладачам, студентам, усім, хто цікавиться життям та творчістю видатного вітчизняного педагога Григорія Григоровича Ващенка.

Література, яка відображена в покажчику, експонується одночасно з віртуальною виставкою на веб-сайті наукової бібліотеки РДГУ – <http://library.rshu.edu.ua/index.php/virtualni-vystavki/949-vistavka>.

Праці Г. Г. Ващенка

1. Ващенко Г. Виховний ідеал : підруч. для педагогів, виховників, молоді і батьків. Т. 1 / Г. Ващенко ; Пед. т-во ім. проф. Г. Ващенка. – 3-є вид. – Полтава : Полтав. вісн., 1994. – 191 с.

Книга є першою з серії праць видатного українського вченого, педагога і психолога професора Г. Ващенка. На її сторінках автор проекту "Система освіти в самостійній Україні" та інших досліджень з проблем виховання молоді будує Виховний ідеал, що відповідає психічним та природним властивостям української людини.

2. Ващенко Г. Загальні методи навчання : підруч. для педагогів / Г. Ващенко. – Київ : Укр. Вид. Спілка, 1997. – 410 с.

Книга знайомить з науково-педагогічною спадщиною Григорія Ващенка, яка присвячена розкриттю проблем в історико-освітньому і теоретичному аспектах.

3. Ващенко Г. Основні засади розумового виховання української молоді. Загальні методи навчання. Виховний ідел. Проект системи освіти в самостійній Україні / Г. Ващенко // Хрестоматія з української класичної педагогіки: К. Ушинський, С. Русова, А. Макаренко, Г. Ващенко, В. Сухомлинський : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. / уклад.: В. П. Кравець, О. І. Мешко. – Київ : Грамота, 2008. – С. 361–504.

Хрестоматія містить тексти із найвідоміших праць Григорія Ващенка, творча спадщина якого істотно вплинула на розвиток національної педагогіки і стала світовою класикою. Статті й уривки з фундаментальних творів висвітлюють основні проблеми педагогічної спадщини автора.

4. Ващенко Г. Виховання мистецького мислення / Г. Ващенко // Українська література в загальноосвітній школі. – 2004. – № 1. – С. 59–60.

Стаття є уривком з книги Григорія Ващенка «Загальні методи навчання» (Київ, 1997). Автором зроблено висновок, що мистецьке виховання як елемент навчання важливе не тільки само по собі, а й тим, що воно активізує навчальний процес в цілому, робить його цікавішим, внаслідок чого діти починають вчитись з більшою охотою, а то й із захопленням.

5. Ващенко Г. Героїзм / Г. Ващенко // Освіта. – 2003. – 2–9 квіт. (№ 16). – С. 3.

У даній статті Г. Ващенко розглядає такі поняття як «героїзм», «герой», «героїчне». Автор закликає виховувати у душі героїзму українську молодь, бо від неї, в першу чергу, залежить майбутнє України.

6. Ващенко Г. Євангельський ідеал людини / Г. Ващенко // Практична психологія та соціальна робота. – 2003. – № 2–3. – С. 150–154.

Стаття є уривком з основного твору Григорія Ващенка "Виховний ідеал", в якому розглянуто євангельський ідеал людини, а саме вчення Євангелія про мету життя людини і про мету буття взагалі.

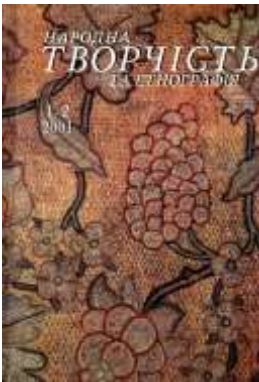
7. Ващенко Г. Мета життя як стрижень характеру / Г. Ващенко // Практична психологія та соціальна робота. – 2003. – № 2–3. – С. 155.

У статті розглянуто характер людини, відношення її до життя. Автор вважає, що суцільність і гармонійність характеру, як і характер у цілому, не даються людині від природи, - вони є наслідком наполегливої роботи людини над собою.

8. Ващенко Г. Народна пісня і етнопедagogіка України / Г. Ващенко // Народна творчість та етнографія. – 2001. – № 1–2. – С. 30–37.

У статті розглянуто історію українського народу, яку можна простежити в галузі народного мистецтва. Особливу увагу автор звертає на українську народну пісню, що є відбитком світогляду нашого народу, характерною особливістю якого є високий ідеалізм на релігійній основі.

9. Ващенко Г. Хвороби в галузі національної пам'яті / Г. Ващенко // Освіта. – 2003. – 1–8 січ. (№ 1). – С. 4 ; 12–19 лют. (№ 8). – С. 6.

У даній статті автор зазначає, що здорова пам'ять є однією з важливих передумов нормального розвитку як окремої людини, так і цілої нації. Українцям потрібно дбати про збереження здорової національної пам'яті.

Провідні ідеї Г. Г. Ващенка в сучасній педагогічній практиці

10. Антонюк Т. Педагогічні ідеї Григорія Ващенка як підґрунтя в розбудові національної системи освіти / Т. Антонюк // Українознавство. – 2009. – № 3. – С. 148–153.

У статті аналізуються педагогічні ідеї видатного українського педагога і психолога Григорія Ващенка, які автор вважав головними для розбудови української системи освіти. Зазначено, що Г. Ващенка по праву можна назвати педагогом-державником. У численних працях учений обґрунтував концепцію, програму, методологію і методіку виховання, озброїв нас підходами, як саме належить виховувати українського патріота.

11. Базиль Л. Використання творчої спадщини Григорія Ващенка у фаховій підготовці вчителів-словесників / Л. Базиль // Українська література в загальноосвітній школі. – 2007. – № 11. – С. 34–37.

На основі творів Г. Ващенка, досліджень українських учених про його науково-педагогічну спадщину, розглядаються питання, що знайшли належне місце в теоретико- та історико-літературних і методичних курсах філологів.

12. Бойко А. Стяг державотворчої педагогічної думки : духовно-моральна парадигма педагогічної творчості Г. Г. Ващенко / А. Бойко // Освіта. – 2008. – 9–16 квiт. (№ 15–16). – С. 8–9.

Стаття присвячена основоположнику української національної педагогіки Г. Г. Ващенко. Зроблено висновок про те, що його творчість відповідала загальногромадській ціннісній орієнтації, яка полягала в русі до єдності й цілісності при зростанні рівня різноманітності.

13. Герасименко В. Співець людини, волі й України / В. Герасименко // Історичний календар - 2002 : наук.-попул. альманах / упоряд.: А. Денисенко, С. Грабар, П. Орленко. – Київ, 2002. – Вип. 8. – С. 251–257.

У статті зазначено, що Г. Ващенко з'явився наприкінці так званого шаленого залізного віку, у той історичний період, який знищує стару мораль, відкриває горизонти досконалішої, якіснішої. Живемо у бажанні та передчутті переходу від стражденного до радісного етапу свого розвитку, розвитку всієї цивілізації. Допомогти справдити це сподівання може й повинна наша національна педагогіка, а зокрема – глибоко прониклива, гуманістична, вищою мірою людяна педагогіка Г. Ващенко.

14. Гнаткович Т. Педагогічний світогляд Григорія Ващенко / Т. Гнаткович // Українська мова і література в школі. – 2007. – № 5. – С. 69–70.

У статті розглянуто погляди Г. Ващенко, що стосуються побудови системи освіти, які найповніше висвітлені у його працях «Проект системи освіти в самостійній Україні» та «Загальні методи навчання».

15. Кміт Я. Педагогічні ідеї та погляди Григорія Ващенко в контексті дидактичної інтеграції (психологічний аспект) / Я. Кміт, І. Козловська // Науковий збірник Українського Вільного Університету / Укр. Вільний Ун-т ; [гол. ред. та упоряд. Я. Розумний]. – Мюнхен ; Львів, 1996. – С. 201–205. – (Наук. зб. ; т. 18).

У статті проаналізовано дидактичну спадщину Григорія Ващенко, яка показує, що не заперечуючи системи предметного навчання, необхідно також впроваджувати у навчальний процес сучасної школи інтегративні форми навчання.

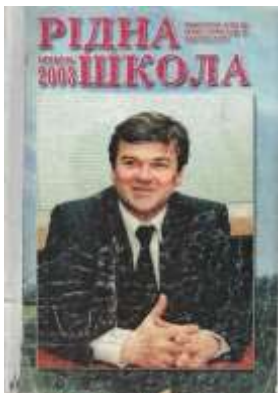
16. Поліщук Р. В. Проблеми фізичного здоров'я як системоутворювального чинника формування особистості у спадщині видатних українських педагогів ХХ століття : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 - заг. педагогіка та історія педагогіки / Р. В. Поліщук ; М-во освіти і науки України, Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. – Київ, 2015. – 20 с.

Проведено системний аналіз проблем фізичного здоров'я як основоположного чинника виховання особистості в педагогічній спадщині Г. Ващенка, А. Макаренка та В. Сухомлинського, чия освітньо-виховна діяльність припадає на ХХ ст. Визначено конструктивні можливості перспективного застосування досвіду видатних педагогів у суспільній практиці сьогодення.

17. Про Григорія Ващенка (Погрібний А., Огнев'юк В., Жебровський Б., Коваль О., Кононенко П.) // Рідна школа. – 2003. – № 6. – С. 5.

У статті висвітлено думки відомих вчених та освітян про роль українського педагога, патріота Г. Ващенка у розвитку національних засад освіти та виховання в Україні.

18. Пугач А. Г. Г. Ващенко і вітчизняна педагогіка : (до 125-річчя від дня народження) / А. Пугач // Рідна школа. – 2003. – № 7. – С. 68–69.

У статті проаналізовано спадщину Г. Г. Ващенка в контексті українського історико-педагогічного процесу.

19. Рогальська Н. Григорій Ващенко: система дошкільної освіти / Н. Рогальська // Дошкільне виховання. – 2004. – № 1. – С. 18–19.

У статті подається аналіз поглядів на виховання дітей дошкільного віку, а також розкривається зміст системи дошкільної освіти завдяки педагогічній спадщині Григорія Ващенка, який увібрав у себе багатовікову українську педагогіку.

20. Шиленко С. Видатні педагоги про збереження здоров'я дитини / С. Шиленко // Відкритий урок: розробки, технології, досвід. – 2013. – № 7–8. – С. 44–49.

У статті зроблено короткий огляд науково-педагогічної спадщини класиків педагогіки, зокрема, Г. Ващенка. Можна дійти висновку, що кожний з них здійснив неоціненний внесок в утвердження основоположного принципу педагогіки – зробити школу центром здоров'я.

21. Черуха З. В. Педагогічний світогляд Г. Ващенка / З. В. Черуха, В. І. Маключенко // Роль християнства в утвердженні освіти, науки та мистецтва: історія, уроки, перспективи : наук. зб. / Рівнен. держ. гуманіт. ун-т, Ін-т мистецтв РІСКІСу, Рівнен. ф-т Держ. акад. керівних кадрів культури і мистецтв. – Рівне : Волин. обереги, 2000. – С. 276–281.

У статті висвітлено науково-педагогічний доробок Г. Ващенка та його значення для розбудови сучасної української національної системи освіти та виховання.

22. Яременко Н. Проблема організації ігрової діяльності учнів у педагогічній спадщині Григорія Ващенка / Н. Яременко // Нові технології навчання. – Київ : НМЦВО, 2004. – Вип. 39. – С. 183–188.

У статті висвітлено погляди Г. Ващенка на організацію ігрової діяльності учнів, адже, за його словами, гра є найхарактернішим видом життєдіяльності дитини дошкільного віку, а навчання – шкільного, і саме гра є однаково важливою та необхідною для дітей різних вікових груп. Сьогодні найменш досліджені можливості впливу цього виду діяльності на учнів основної школи, тобто на підлітків. Цим і зумовлена потреба розробки концептуальних підходів щодо підготовки майбутніх учителів до організації дозвілєво-ігрової діяльності саме з учнями цієї вікової категорії.

Г. Г. Ващенко про національне виховання української молоді

23. Г. Г. Ващенко : український виховний ідеал і виховання українського характеру // Курс загальної психології : підруч. для студентів вищ. навч. закл. [У 2 т.] / П. А. М'ясоїд. – Київ : Алерта, 2013. – Т. 2. – С. 622–625.

Виховний ідеал передбачає набуття Україною державності, а отже можливості для українського народу вільно творити своє політичне, господарське і релігійне життя; об'єднання усіх українців, незважаючи на їхнє територіальне походження, церковну належність, соціальний стан. В окремому розділі йдеться про умови виховання українського характеру в ХХ ст., за теорією Г. Г. Ващенко.

24. Г. Г. Ващенко про національне виховання української молоді // Історія української школи і педагогіки : навч. посіб. / О. О. Любар, М. Г. Стельмахович, Д. Т. Федоренко. – Київ : Знання, 2006. – С. 324–333.

У навчальному посібнику на системній основі подається аналіз становлення і розвитку автентичної педагогічної думки, українського шкільництва, національної освіти, народних традицій родинно-шкільного і громадянського виховання дітей та молоді на теренах України з найдавніших часів до сучасності. Саме цьому присвятив своє життя Григорій Григорович Ващенко, що й висвітлено в окремому підрозділі книги.

25. Григорій Ващенко про традиційний український ідеал людини // Пам'ятай ім'я своє: заповіді сімейної педагогіки : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл., в яких здійснюється підготовка пед. працівників / П. М. Щербань. – Київ : Вища шк., 2006. – С. 37–41.

Окремий розділ даного навчального посібника присвячений видатному українському педагогу і психологу Григорію Ващенку, який особливу увагу приділяв традиційним тисячолітнім заповідям української сімейної педагогіки, основною ідеєю яких було «Служіння Богові й Україні». У своїх книжках «Виховний ідеал» та «Виховання волі і характеру» він пише про найголовніше, що має знати, пам'ятати і чим має керуватися кожна сім'я і кожний навчальний заклад.

26. Гауряк О. Д. Ідеї фізичного виховання у педагогічній спадщині Григорія Ващенка : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 - заг. педагогіка та історія педагогіки / О. Д. Гауряк ; М-во освіти і науки України, Хмельн. гуманіт.-пед. акад. – Хмельницький, 2017. – 20 с.

У дослідженні здійснено цілісний історико-педагогічний аналіз ідей фізичного виховання особистості в спадщині Григорія Ващенка у контексті їхньої актуалізації в теорії та практиці національного виховання.

27. Дорогань С. Національне виховання як світоглядне завдання: філософський і

педагогічний аспект / С. Дорогань // Вища освіта України. – 2004. – № 2. – С. 105-111.

У статті розглядаються аспекти національного виховання в працях відомих учених минулого та сучасності (в т. ч. Г. Г. Ващенка). Висвітлено проблеми і перспективи розвитку національного виховання.

28. Ковальчук О. Виховна система Григорія Ващенка як складова європейської гуманістичної традиції / О. Ковальчук // Вища освіта України. – 2003. – № 4. – С. 117–120.

У статті проаналізовано концепцію освітньої системи Григорія Ващенка як важливої складової частини європейської педагогічної школи. Підкреслено, що основним об'єднувальним компонентом педагогічної системи Г. Ващенка був український освітній ідеал.

29. Мосіяшенко В. Шлях до християнського виховного ідеалу / В. Мосіяшенко // Виховання молодого покоління на принципах християнської моралі в процесі духовного відродження України : наук. зап. / Острозька акад. ; редкол. : І. Д. Пасічник, В. М. Жуковський, І. В. Бичко та ін. – Острог, 2000. – Т. 3 : Біблія на теренах України. – С. 407–412.

Автор статті розкриває проблему християнського виховного ідеалу та шляхи його формування. Особлива увага приділена виховному ідеалу видатного українського педагога-державника Григорія Ващенка.

30. Національний виховний ідеал Г. Ващенка // Історія педагогіки : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. / М. В. Левківський. – 3-тє вид., переробл. та допов. – Київ : Центр навч. л-ри, 2008. – С. 146–147.

Г. Ващенко присвятив своє життя створенню української національної педагогіки на основі християнського ідеалу. Учений був переконаний, що українська національна система освіти може існувати тільки на підґрунті ідеалістичного світосприйняття та утвердження християнської моралі шляхом перетворення віри в Бога у внутрішнє переконання людини. Про це йдеться в окремому розділі навчального посібника.

31. Педагогічні концепції видатного вченого-державника (Г. Ващенко) // Поклик дужого чину: статті, портрети, силуети, наближення, публіцистика / А. Г. Погрібний ; вст. сл. : В. Г. Дончика, П. П. Кононенка. – Київ : Просвіта, 2009. – С. 475–492.

Автор звертає особливу увагу на портретну характеристику одного з найбільших українських педагогів - Григорія Ващенка, головна заслуга якого полягає в обґрунтуванні ним педагогічно-виховної концепції, що відповідає ментальності, історичній місії, потребам державного будівництва українського народу.

32. Педагогічні технології : навч. посіб. для вузів / О. С. Падалка, А. М. Нісімчук, І. О. Смолюк, О. Г. Шпак ; Укр. держ. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Лабораторія пед. технології Волин. держ. пед. ун-ту ім. Лесі Українки. – Київ : Укр. енциклопедія, 1995. – 253 с.

У навчальному посібнику розкриваються різноманітні проблеми і аспекти виховання. Багато уваги приділено питанням становлення вчителя, оволодіння ним секретами педагогічної майстерності. В окремому розділі розглянуто педагогічні погляди Г. Ващенка.

33. Рудакевич М. І. Григорій Ващенко про християнську мораль як основу українського виховного ідеалу / М. І. Рудакевич // Моральна цінність християнства і відродження національної школи : доп. наук.-практ. конф. / Лаб. соціал. інтелекту ЦДПІН НАН України. Упр. освіти Терноп. міськвиконкому. ЗОШ № 18 ; ред. : В. Кухарський, А. Крижанівський. – Київ ; Тернопіль, 1995. – С. 31–36.

У статті аналізується проблема цілей виховання, виховного ідеалу Г. Ващенко. Досліджуючи педагогічні системи європейських народів, він довів, що їх спільною основою виступає християнський виховний ідеал, риси якого носять вселюдський і вічний характер, а тому не залежать ні від суспільно-політичного ладу, ні від національності.

Сторінками життя та творчої діяльності Г. Г. Ващенка

34. Григорій Ващенко: повернення в Україну / Львів. обл. орг. Всеукр. пед. тов-ва ім. Г. Ващенка. – Львів, 2003. – 59 с.

Серед імен непересічних українців-патріотів, закинутих недолею на чужину, що їх старанно замовчувала радянська система, але які проте все життя невтомно працювали для майбутнього своєї Батьківщини, чільне місце належить Григорію Ващенкові, видатному українському педагогові, письменникові, Українцеві з великої літери.

35. Григорій Григорович Ващенко (1878–1967) // Персоналії в історії національної педагогіки. 22 видатних українських педагоги : підруч. для студентів вищ. навч. закл. / А. М. Бойко, В. Д. Бардінова, Л. Л. Безобразова та ін. ; М-во освіти і науки України. – Київ : Професіонал, 2004. – С. 426–459.

У підручнику, в окремому розділі висвітлюється життєвий та творчий шлях українського вченого-педагога Г. Г. Ващенка, розглядаються його педагогічні ідеї, які є особливо актуальними у відродженні національної школи.

36. Ващенко Григорій Григорович // Українська педагогіка в персоналіях : навч. посіб. У 2 кн. / за ред. О. В. Сухомлинської. – Київ : Либідь, 2005. – Кн. 2. – С. 365–373.

У педагогічному нарисі подається творча біографія Г. Г. Ващенко. Репрезентовано доробок педагога як індивідуального творця та виразника нетрадиційних для свого часу тверджень.

37. Дічек Н. Григорій Ващенко як історик педагогіки / Н. Дічек // Шлях освіти. – 2003. – № 4. – С. 47–51.

Стаття присвячена широко відомому нині українському вченому-педагогу і психологу Г. Г. Ващенко, чие ім'я ще у 80-х роках ХХ ст. було не просто невідоме вітчизняним освітянам, але й перебувало під ідеологічною забороною. Зазначено, що вчений був поборником «збереження і розвитку культурно-освітніх національних традицій», вбачаючи їх витoki в народній педагогіці.

38. Коваленко О. Заборонений Ващенко : (його ім'я в Україні знають далеко не всі) / О. Коваленко // Освіта України. – 2014. – 3 лют. (№ 5). – С. 15.

У статті висвітлюється життєвий шлях видатного педагога Григорія Ващенка, який займає особливе місце в історії української педагогіки. Зазначено, що вчений у своїх працях багато уваги приділяв проблемам виховного ідеалу як меті виховання, в основу якого він поклав загальнолюдські та національні цінності, моральні закони творення добра і боротьби зі злом, за побудову справедливого ладу, виплеканого на любові та красі.

39. Коваль О. Григорій Ващенко – людина-педагог-державник : (до 125-річчя із дня народження видатного українського педагога й психолога) / О. Коваль // Практична психологія та соціальна робота. – 2003. – № 2–3. – С. 145–149.

У статті відображаються біографічні дані українського вченого-педагога Г. Г. Ващенка, висвітлюється його життєвий та творчий шлях, розглядаються педагогічні ідеї, які довгий час були під забороною.

40. Кулик Н. Служіння Богові й Україні / Н. Кулик // Освіта України. – 2015. – 16 листоп. (№ 46). – С.14–15.

Стаття присвячена видатному вченому Григорію Ващенку, котрий залишив величезну педагогічну спадщину, яка може стати у пригоді ще не одному поколінню вчителів. Ученого називають «творцем української національної системи освіти» та «провідником українського ренесансу у рідній школі».

41. Педагогічний музей : Г. Ващенко : віхи біографії // Директор школи. Україна. – 2007. – № 7. – С. 4–5.

У статті представлено хронологію життя та творчості видатного національного педагога Григорія Ващенка.

42. Сисоєва С. О. Нариси з історії розвитку педагогічної думки : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. / С. О. Сисоєва, І. В. Соколова ; М-во освіти і науки України. – Київ : ЦУЛ, 2003. – С. 261–267.

У навчальному посібнику розглянуто культурно-історичні та національні витоки розвитку педагогічної думки. В окремому розділі представлено біографію видатного вченого-педагога Григорія Ваценка, який своєю діяльністю сприяв становленню та розвитку особистісно орієнтованої педагогіки.

Інтернет - посилання

43. Антонюк Т. Д. Педагогічні ідеї Григорія Ващенка як підґрунтя в розбудові національної системи освіти [Електронний ресурс] / Т. Д. Антонюк. – 2011. – Режим доступу : http://www.rokim.org.ua/pedagogics/eminent_teachers/vaschenko_pedagogic_ideas/. – Заголовок з екрану.

44. Катинська Л. Л. Мета і завдання виховання. Український виховний ідеал : [презентація присвячена педагогічним поглядам Г. Ващенка] [Електронний ресурс] / Л. Л. Катинська. – 2018. – Режим доступу : <http://www.myshared.ru/slide/1225972/>. – Заголовок з екрану.

45. Поборники Незалежності - Григорій Ващенко [Електронний ресурс]. – 2014. – Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=WLR4h41EbW8>. – Заголовок з екрану.

Відеоролік присвячено Григорію Ващенко - основоположнику української національної педагогіки, педагогу-державнику.

46. Чорна А. Творець національної педагогіки : (до 135-річчя від дня народження Ващенка Григорія Григоровича) [Електронний ресурс] / А. Чорна ; Пед. музей України. – 2013. – Режим доступу : http://pmu.in.ua/virtual-exhibitions/creator_of_national_pedagog/. – Заголовок з екрану.

Показчик авторів

Антонюк Т.	10, 43	Маключенко В. І.	21
Базиль Л.	11	Мешко О. І.	3
Бардінова В. Д.	35	Мосіяшенко В.	29
Безобразова Л. Л.	35	М'ясоїд П. А.	23
Бичко І. В.	29	Нісімчук А. М.	32
Бойко А.	12, 35	Орленко П.	13
Ващенко Г.	1-9	Падалка О. С.	32
Гауряк О. Д.	26	Пасічник І. Д.	29
Герасименко В.	13	Погрібний А. Г.	31
Гнаткович Т.	14	Поліщук Р. В.	16
Грабар С.	13	Пугач А.	18
Денисенко А.	13	Рогальська Н.	19
Дічек Н.	37	Розумний Я.	15
Дончик В. Г.	31	Рудакевич М. І.	33
Дорогань С.	27	Сисоева С. О.	42
Жуковський В. М.	29	Смолюк І. О.	32
Катинська Л. Л.	44	Соколова І. В.	42
Кміт Я.	15	Стельмахович М. Г.	24
Коваленко О.	38	Сухомлинська О. В.	36
Коваль О.	39	Федоренко Д. Т.	24
Ковальчук О.	28	Черуха З. В.	21
Козловська І.	15	Чорна А.	46
Кононенко П. П.	31	Шиленко С.	20
Кравець В. П.	3	Шпак О. Г.	32
Крижанівський А.	33	Щербань П. М.	25
Кулик Н.	40	Яременко Н.	22
Кухарський В.	33		
Левківський М. В.	30		
Любар О. О.	24		

Зміст

Передмова.....	5
Праці Г. Г. Ващенко.....	9
Провідні ідеї Г. Г. Ващенко в сучасній педагогічній практиці	14
Г. Г. Ващенко про національне виховання української молоді	20
Сторінками життя та творчої діяльності Г. Г. Ващенко	27
Інтернет - посилання	32
Показчик авторів	33

Бібліографічний покажчик

**Видатний педагог
національного відродження України**

Григорій Григорович Ващенко
(1878–1967)

*Серія «Електронна бібліотека»
«Класики педагогіки»*

Відповідальний за випуск:

С. Н. Грипич – доцент,
директор наукової бібліотеки РДГУ.

Укладачі:

С. Н. Грипич – доцент,
директор наукової бібліотеки РДГУ;
О. В. Іванчук – завідувач сектору
наукової бібліотеки РДГУ;
Л. В. Ковальчук – завідувач інформаційно-
бібліографічного відділу
наукової бібліотеки РДГУ.

Комп'ютерний набір:

Ю. М. Оліферчук – провідний бібліотекар
наукової бібліотеки РДГУ.

Формат 60*84 1/16
Папір офсетний. Гарнітура Times.
Тираж 100 прим.
Наукова бібліотека РДГУ

